

RESUMS

ESTUDIS I NOTES

**Francesc Cortès
i Llorenç Soldevila,**
*Lletra i música en la
Catalunya contemporània
(1853-1939)*

La musicació de textos ha estat un dels elements més efectius per a la construcció del sistema literari català. Una de les formes eficients d'explicitar la voluntat d'afirmar-se en el sistema intel·lectual escrit en català des de la Renaixença consisteix en el trasllat als repertoris corals, lírics i cançonístics: era una eina per a assegurar-ne la difusió a amplis estrats de la població, o per a interessar unes capes intel·lectuals determinades. Però també permetia articular diferents tipus de discurs, tot depenent de la temàtica literària emprada i de la construcció d'un ideari ideològic referencial. Per a poder mesurar l'abast del fenomen de les musicacions, així com també les principals temàtiques tractades i els canvis estètics i d'autors seleccionats pels compositors, per a poder quantificar els gèneres més importants i la difusió que es féu d'aquest repertori, ens cal un buidat sistemàtic que permeti començar a acarar el seu estudi sense anar a les palpentes. Fins ara només havíem endegat la sistematització de les peces musicals amb text de Jacint Verdaguer. El

que ara proposem és estendre el treball a la resta d'escriptors catalans. Aquest procés ens permetrà poder fer una primera lectura i interpretació de les diferents fonts a partir d'unes dades més concretes, tot obrint el ventall a la resta d'escriptors catalans i als diferents gèneres musicals que tractaren. Un altre dels elements importants consistirà a poder mesurar l'impacte d'unes determinades obres i la seva permanència al repertori musical amb text català. Per això no només s'estudiaran les edicions i els manuscrits contemporanis, sinó també, sempre que sigui possible, les posteriors reedicions en els diferents tipus de suports.

Paraules clau: musicació de textos, escriptors catalans (1853-1939).

Joan Santanach, *L'ermità
innominat i el record
del pare Aubry. Una nova
font de L'Atlàntida de
Jacint Verdaguer*

La figura del vell ermità, que és qui conta a Colom l'enfonsament de la terra dels Atlants i qui li indica el camí a seguir i l'empeny a acomplir la missió evangelitzadora, és una incorporació específica per a la versió de *L'Atlàntida* de Verdaguer presentada als Jocs Florals de 1877. Tot i constituir un recurs que es remunta als orígens de l'èpica, s'ha posat en relació amb el vell profeta de *La chute d'un*

ange de Lamartine o bé amb un referent lul·lià. Però en la caracterització del vell ermità hi va intervenir el model de l'escriptor romàntic francès, Chateaubriand. L'article revisa amb tot detall els paral·lelismes que hi ha entre l'ermità de Verdaguer i el personatge del pare Aubry de la novel·la *Atala* de Chateaubriand.

Paraules clau: *L'Atlàntida*, Jacint Verdaguer, *Atala*, Chateaubriand, ermità, pare Aubry, fonts èpiques.

DOSSIER

Noves aportacions a l'entorn de Verdaguer i *Canigó*

Maria Carme Bernal i Creus i Carme Rubio i Larramona, Jacint Verdaguer i la legitimació del cànon literari català a través de les publicacions adreçades als infants en el primer terç del segle XX

Jacint Verdaguer, com altres autors de primera fila —Àngel Guimerà, Narcís Oller i Joan Maragall, entre altres— va tenir un paper fonamental en la creació d'un corpus literari català independent del model castellà dominant. Aquest treball és una anàlisi de la presència de Verdaguer en els llibres i publicacions adreçats als infants. L'objectiu és observar com aquesta presència contribueix a la formació de la sensibilitat literària de la societat catalana i també mostrar la

contribució d'aquest poeta romàntic a la formació del cànon literari català a través de la seva presència en llibres infantils, des de 1860 fins a 1936. Ens centrarem en els textos de Jacint Verdaguer apareguts en diferents models de publicació infantil: llibre de lectura escolar, revistes adreçades als infants, volums d'entreteniment i literatura edificant. L'objectiu és observar quins són els textos seleccionats i quines característiques presenten, així com constatar la freqüència d'aparició i esbrinar la finalitat que pretenen.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, literatura adreçada a infants, pedagogia.

Núria Camps Casals, Joan Baptista Blazy, difusor i traductor de Verdaguer

Per als investigadors de Jacint Verdaguer, un camp de recerca molt important és la seva recepció a França i, en concret, a la Catalunya del Nord. Aquesta recepció, encara que estudiada fragmentàriament, és una de les més preeminents dins la projecció internacional del poeta i, en conseqüència, l'objectiu principal d'aquest estudi és fer una mica més de llum sobre la personalitat de Joan Baptista Blazy (Catllar de Conflent, 1878 - Baixàs, 1933), un dels traductors al francès de Verdaguer més desconeguts, per bé que un dels més prolífics, del qual traduí cinc obres: *Flors de Maria*, *Idillis i cants místics*, *Al cel*, *Canigó* i *L'Atlàntida*, totes pu-

blicades en revistes de París i d'Arràs entre 1905 i 1908. Al llarg de la seva vida, Blazy —un eclesiàstic nord-català amb una producció traductològica i literària remarcable— mantingué contacte amb exponents de la Renaixença catalana com el doctor Benet R. Barrios —que atengué Verdaguer en els darrers temps— i del Felibritge —en especial amb Frederic Mistral, com ho demostra la correspondència que mantingueren—. A part, va ser un dels col·laboradors més actius del *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'Alcover. A més, també cal parar atenció a la seva producció com a assagista de la Renaixença nord-catalana, com a contista i com a biògraf de Bernadeta Soubirous i, en menor mesura, de Ramon Llull i de Costa i Llobera.

Paraules clau: Joan Baptista Blazy, Jacint Verdaguer, traducció al francès.

Francesc Codina i Valls, *Gentil i Oliba. Dos models d'artista contraposats en el Canigó de Verdaguer*

Verdaguer va donar a *Canigó* (1885) el subtítol de «Llegenda pirenaica del temps de la Reconquesta». Sens dubte, era una manera de subratllar la dimensió èpica i històrica del poema i, alhora, de declarar-ne la finalitat pública: la mitificació de l'origen de la nació catalana, identificat amb l'inici de la reconquesta cristiana a partir del bastió pirinenc. Ara bé, com és sabut, l'obra va ser el resultat d'un procés d'elaboració de sis anys, que coincideix amb una eta-

pa clau de l'itinerari vital i artístic de l'autor. La gestació es va iniciar el 1879, arran d'una estada estival del poeta al Vallespir, un any després de la publicació de *L'Atlàntida*, en el punt culminant del seu triomf social i literari. I va finalitzar just quan començava a manifestar els primers símptomes de la profunda crisi espiritual que, uns anys més tard, el faria entrar en conflicte amb els seus protectors civils i eclesiàstics. Així, doncs, la composició de *Canigó* discorre paral·lela al sorgiment i la creixença d'un intens debat interior que esqueixarà la consciència de Verdaguer. És inevitable, per tant, que el poema reflecteixi el neguit i els dilemes entorn de la funció social i moral de l'artista que tant turmentaven aleshores el seu creador. Des d'aquesta òptica, el treball proposa una lectura complementària de *Canigó*, centrada en la càrrega simbòlica de les figures de Gentil i Oliba. El primer encarna l'opció de l'artista deseixit de les seves obligacions socials, subjugat per la bellesa de la Creació i abocat a l'efusió lírica. El segon representa l'alternativa oposada: l'artista compromès amb l'ordre social, planificador i constructor d'obres d'art d'utilitat pública, destinades a la glorificació del Creador. Una contraposició que el poema expressa de manera ambigua. I que, malgrat el sagnant sacrifici de Gentil i l'aparent victòria d'Oliba, no acaba de resoldre.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, *Canigó*, nació catalana, Gentil, Oliba, concepte d'artista.

Joan Cuscó i Clarasó,
Verdaguer en música.
La contemporaneïtat
d'una poètica

Acabat el segle xx, la recepció de Verdaguer per part dels músics ha canviat. De la seva omnipresència en la música religiosa ha passat a una presència quantitativament molt minsa. Aquest fet es deu als canvis socioeconòmics que s'han esdevingut en la nostra societat i ha comportat una recepció completament diferent de Verdaguer, tant pel tipus d'obres que se li han musicat com per la interpretació que se n'ha fet i el tipus de composicions musicals que ha generat.

Certament, i com bé mostra aquest procés, Verdaguer és un clàssic de la literatura catalana i això vol dir no només que ens hi podem acostar des de moltes perspectives sinó que cal aproximar-s'hi de maneres diverses. I ja no parlem dins el terreny de la literatura i de la llengua, sinó més estrictament dins el camp de la creació musical, a través de la qual Verdaguer se'ns redescobreix com un clàssic capaç de parlar amb veu pròpia i amb força en la nostra societat del segle xxi.

La nostra aportació consisteix a veure com l'obra de Verdaguer encaixa amb un llenguatge musical del segle xxi i al mateix temps com, a partir d'aquí, és capaç de desplegar un determinat mode de religiositat allunyat de les jerarquies eclesiàstiques però molt proper al sentiment estètic i religiós de bona part de la intel-

lectualitat catalana contemporània, començant per Milà i Fontanals, continuada per Gaudí i culminada per Pujols, d'Ors i Josep Soler.

En aquest sentit, es pot ben dir que l'obra de Verdaguer ha adquirit major independència del seu context i més valor per ella mateixa, i per això ha trobat noves formes d'inscripció en la societat contemporània.

Per veure aquest fenomen ens remeten a diferents obres de Josep Soler Sardà (sobretot a la cançó de bressol i a l'òpera-ballet *El jardí de les delícies*), les quals ens permeten reflexionar sobre el sentit religiós en la nostra «civilització» i sobre el sentit mateix de l'obra d'art. No tant, com passà a principis del segle xx, a la difusió de l'obra de Verdaguer a través de la musicació, sinó a l'encaix de l'obra de Verdaguer en la societat actual a través de la música. I és que en els nostres dies ja no es tracta de transmetre l'obra de Verdaguer mitjançant la música sinó de fusionar-la amb la música per a crear una obra artística amb sentit i valor en i per a la societat actual.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, música religiosa, obra de Verdaguer al segle xxi.

Ronald Puppo,
Consideracions sobre
«Lampègia» i una proposta
de traducció a l'anglès

Examinem alguns aspectes històrics i ideològics relacionats amb el poema «Lampègia», que Verdaguer incorporà en el cant setè de *Canigó*, com

també algunes variacions en el relat que es troben en les fonts historiogràfiques i populars de la llegenda. En el terreny ideològic, destaquem la resistència a la fusió identitària a favor del pluralisme cultural, plantejament de principi amb punts en comú amb el poeta nord-americà Henry Wadsworth Longfellow. Pel que es refereix a la forma poètica, la nostra proposta de traducció troba un equivalent prosòdic als heptasil·labs verdaguerians en el tetràmetre trocaic que utilitzà Longfellow en el seu *Song of Hiawatha*.

Paraules clau: *Canigó*, Jacint Verdaguer, procediments traductològics, «Lampègia».

Joan Requesens i Piquer,
La ideologia en la recepció literària.
El concepte «civilització» en Jacint Verdaguer

Aquest treball recull uns fragments de prosa verdagueriana on la paraula «civilització» expressa més o menys veladament una determinada visió ideològica del món. La tria és feta en *Records de la costa d'Àfrica* (1883), *A vol d'aucell* (1884) i *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa* (1886). Només en dir que la paraula «civilització» no apareix en el text dedicat a Europa, però sí en aquells que narren els viatges al nord d'Àfrica i a Palestina, ja tenim l'indici d'una comprensió preorientada sobre aquelles terres. La visió ideològica, per tant, que es vehicula implícitament en les narracions de Verdaguer fa que ens preguntem si no és justament aquesta

ideologia o mentalitat entre ratlles una de les raons explicatives de la franca acceptació de l'obra en àmplies capes socials que, com ell mateix, respiraven la mentalitat dominant de l'època, i com també, entre algunes més minoritàries, aquelles properes als poders dominants d'aleshores.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, *Records de la costa d'Àfrica*, *A vol d'aucell*, *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*, ideologia, civilització.

Rafael Roca Ricart,
Teodor Llorente i Canigó

Teodor Llorente fou el primer escriptor a publicar una ressenya del poema verdaguerià *Canigó*. Ho féu a través de sis llargs articles que signà amb el pseudònim Valentino i que varen veure la llum al diari *Las Provincias* immediatament després d'aparèixer el llibre, entre el 31 de desembre de 1885 i el 17 de gener de 1886. Amb això, Llorente s'acredità no sols com un gran lector i admirador de Verdaguer, sinó com un dels principals crítics i divulgadors de la seua obra.

Aquest conjunt d'articles, que possiblement conformen l'anàlisi més completa i detallada que en aquell temps es publicà de la llegenda pirenaica —com a «lo mes extens [estudi crítich] y fet ab mes amor», s'hi referí *La Veu del Montserrat*—, fou molt estimat i valorat per Verdaguer, que el 6 de gener de 1886, quan la sèrie encara estava a mig publicar, ja escrivia a Llorente manifestant-li: «¿Que li diré jo de sos ar-

tibles, que van de ma en ma entre mos amichs, y com li n donaré les gracies? [...] Li agrairé molt un parell de numeros de cada article per poder ferlos llegir á mos amichs»; i dotze dies després li reiterava: «He vist l'influencia de sos sis articles sobre *Canigó* en los demes que s'han publicat, y aixó'm fa pendre la ploma per donarlin de nou lo grans mercés.» D'aquesta manera, no és d'estranyar que, en 1887, Constantí Llombart pretenguera incloure la col·lecció de ressenyes llorentines com a pròleg de la traducció castellana que havia elaborat de *Canigó*, i que mai no arribà a conèixer les premses.

Atesa la fama i la repercussió que assoliren a l'època i la dificultat de la seua consulta actual, trobe que paga la pena de transcriure i analitzar tots sis articles. Entre altres coses perquè evidencien de quina manera tan decidida contribuï el principal líder de la Renaixença valenciana a la difusió de l'obra verdagueriana; i, en conseqüència, a la creació d'un sistema lingüísticoliterari comú a tot el territori catalanoparlant.

Paraules clau: Teodor Llorente, Renaixença valenciana, *Canigó*, *Las Provincias*, Constantí Llombart, Jacint Verdaguer.

Margarita Tintó Sala,
Visió pictòrica en la poesia de Verdaguer.
Unes notes

Comparar la pintura amb la poesia ve d'antic. Horaci en la seva obra

Ars poetica dedica uns versos a aquest tema, versos que en l'època contemporània han estat interpretats, amb lleugeres diferències, per diversos autors als quals ens referirem.

En realitat, però, el que em mou a estudiar aquest tema són, ni més ni menys, les paraules del propi Verdaguer en el poema «L'Empordà»: «I en una plaça de no sé quin poble / per primera vegada viu rodar / lo ball de la sardana airós i noble; / mai més l'he vist i *encara el puc pintar*.» Evidentment, la descripció que segueix és un quadre de colors: «era un cercle de joves i donzelles, un enfilall de roses i clavells...» Si analitzem la seva obra poètica són molts els exemples que podem trobar. Es tracta de fer un recull d'aquells que puguin ser més significatius.

Paraules clau: poesia, pintura, Verdaguer.

V Jornades d'Intercanvi Cultural
(Perpinyà, 10-12 d'octubre de 2009)

Pep Vila, *L'estudi de la llengua i la literatura catalanes al Rosselló al segle XIX: balanç i estat de la qüestió*

Per moltes raons de pes l'estudi de la llengua i de la literatura catalanes al Rosselló del segle XIX presenta encara moltes mancances. Els moments històrics del Romanticisme i de la Renaixença demanen noves lectures. Un primer estímul seria el buidatge de la premsa i de les revistes, de

correspondències, l'anàlisi del fenomen teatral, l'estudi i l'edició de les obres de Boher, Courtais, Talrich i Josep Bonafont, de les gramàtiques, diccionaris, estudis filològics d'Alart, Tastú i Puiggari, l'aportació i l'impuls de Verdaguer, les seves traduccions al francès. La revisió de la literatura rossellonesa del vuit-cents hauria de servir per a millorar i reinterpretar la informació bàsica que sobre aquesta realitat figura en els nostres repertoris i grans obres generals de síntesi.

Paraules clau: segle XIX, Rosselló, Romanticisme, Renaixença, Verdaguer, estudis filològics, edicions de textos.

Ramon Pinyol, *Les poesies verdaguerianes de temàtica nord-catalana*

Deixant de banda el poema èpic *Canigó*, aquest article proposa de repassar alguns aspectes de la història externa d'uns poemes de Verdaguer de temàtica nord-catalana, que es presenten seguint la cronologia de composició, dels més antics als més moderns. Així revisa, per aquest ordre, «La barretina», «Los dos campanars», «La corona», «A la Verge de Banyuls», «Los fills del Canigó», «Lo Sol de Pesillà», «Jesús Infant» i dues peces relacionades amb els amics del Rosselló, «A les víctimes del Basar de la Caritat» i «A la Verge de Lurdes».

Paraules clau: poesia, Verdaguer, Catalunya del Nord.

VI Jornades d'Intercanvi Cultural (Formentera, 1-3 d'octubre de 2010)

Bernat Joan, *Formentera a la literatura*

L'illa de Formentera apareix per primera vegada a la literatura en la descripció del viatge de Sigurd el Croat, de Noruega, a Terra Santa. Posteriorment, Gil Polo hi descriu una tempesta, i fins i tot podria haver inspirat «La Tempestat» de Shakespeare. Modernament, Formentera ha tingut una presència com a font d'inspiració a la literatura catalana i a d'altres literatures. Destaquen la literatura en llengua anglesa i la que s'expressa en neerlandès.

Paraules clau: literatura, sagues, tempestat, turisme, hippies, viatges.

Francesc Lleal, *Les travessies atlàntiques de Verdaguer*

Es tracta d'un treball que revisa les relacions de Verdaguer amb la mar. Així, s'endinsa en el món dels vaixells en què s'embarcà el poeta, els vapors *Antonio López* i *Guipúzcoa*. A continuació, fa referència al paper que tenia el capità i la tripulació, explica quines eren les rutes favorables per a creuar l'Atlàntic, quina era la vida a bord (centrant-se en les distraccions i els àpats) i la funció del capellà en els vaixells de passatge, per acabar amb uns apunts sobre la sanitat i la moral.

Paraules clau: Jacint Verdaguer, vapors *Antonio López* i *Guipúzcoa*, travessies atlàntiques, vida a bord.

Esperança Marí,
*Formentera, les illes
menors i l'encaix balear*

Les Balears són, per definició, un país pluriinsular. Des del principi de la Transició, la vida política balear s'ha caracteritzat per una notable dependència i per un marcat sucursalisme. Així mateix, existeix una notable descohesió entre illes, cadascuna de les quals té una dinàmica política pròpia. La construcció de les Balears, com a país, en un context més ampli —el dels Països Catalans— dependrà de la capacitat de consolidar dinàmiques autònomes a cadascuna de les Illes, tal i com ha passat amb l'experiència de Gent per Formentera.

Paraules clau: transició, insularitat, Balears, cultura, encaix, govern.

Roser Marí Tur, *El parlar
de Formentera: el dialecte
per descobrir*

El formenterer, el dialecte català parlat a l'illa de Formentera, és una de les varietats catalanes més desconegudes i poc estudiades. Aquest article intenta començar a omplir aquest buit en els estudis de dialectologia catalana. Al llarg del treball, es presenten i s'analitzen dades actuals (pertanyents a diferents franges d'edat) sobre diversos aspectes, la major part fonètics i morfològics, que caracteritzen la parla dels habitants de la menor de les Illes Pitiüses.

Paraules clau: dialectologia, formenterer, fonètica, morfologia, variació lingüística.

ABSTRACTS

STUDIES AND NOTES

**Francesc Cortès and
Llorenç Soldevila,** *Lyrics
and music in contemporary
Catalonia (1853-1939)*

Putting music to texts has been one of the most effective elements in constructing the Catalan literary system. Effectively seeking consolidation in the written system of literary production in Catalan has meant, since the *Renaixença*, making the

transfer to the repertoires of choral and recital performance and songbooks: a means to ensure their spread throughout broad sectors of the public, as well as certain targeted sectors of intellectual interest. In addition, however, this opened the way for numerous types of discourse, varying with the topic and ideological purport. To take in the scope of this phenomenon of putting-to-music, as well as its major thematic areas, shifts in aesthetics and authors chosen by composers, and specify the salient genres and dissemination

of this repertory, we need to compile a systematic inventory that will help guide us in carrying out this study. Up to now, we had only systematically examined the works of Jacint Verdaguer put to music. Our aim here is to extend our study to other Catalan writers, examining the various sources in the light of specific data and opening the thematic spectrum to other Catalan writers and musical genres. Another important feature of our study will be to assess the impact of certain works and their longstanding place in the musical repertory of Catalan texts. For this reason, we not only examine contemporaneous editions and manuscripts, but also more recent editions on various mediums whenever possible.

Key words: putting music to texts, Catalan writers (1853-1939).

Joan Santanach, *The unnamed hermit and the memory of Father Aubry. A new source for Jacint Verdaguer's L'Atlàntida*

The figure of the aging hermit—who tells Columbus about the sinking of the land of the Atlantians and shows him the path to follow to fulfill his evangelizing mission—is a particular feature of the version of *L'Atlàntida* that Verdaguer submitted to the Jocs Florals of 1877. Despite being a device that can be traced to the origins of the epic, it has been shown to be related to the aging prophet of Lamartine's *La chute d'un ange* and a Llullian refer-

ence as well. Still, in the characterization of the aging hermit we find a model in French Romantic writer Chateaubriand. This article examines in detail the parallels between Verdaguer's hermit and the character of Father Aubry in Chateaubriand's novel *Atala*.

Key words: *L'Atlàntida*, Jacint Verdaguer, *Atala*, Chateaubriand, hermit, Father Aubry, epic sources.

MONOGRAPH

New contributions relating
to Verdaguer and *Canigó*

Maria Carme Bernal i Creus and Carme Rubio i Larramona, *Jacint Verdaguer and legitimating the Catalan literary canon by way of publications for children in the early twentieth century*

Jacint Verdaguer, like other noteworthy authors such as Àngel Guimerà, Narcís Oller, Joan Maragall and others, played a fundamental role in creating a Catalan literary corpus distinct from the prevalent Spanish-language model. This paper examines Verdaguer's contribution in books and other publications for children. Our aim is to ascertain Verdaguer's importance in breaking literary ground in Catalan society, as well as to show how this Romantic poet helped consolidate the Catalan

literary canon by means of his presence in children's books from 1860 to 1936. We focus on Verdaguer texts appearing in various types of publications for children: school textbooks, magazines for children, and literature for entertainment and educational purposes. We examine selected texts and their characteristics as well as frequency of appearance and purported aims.

Key words: Jacint Verdaguer, literature for children, pedagogy.

Núria Camps Casals,
Joan Baptista Blazy,
translator and promulgator
of Verdaguer

For scholars of Jacint Verdaguer, the poet's reception in France—in particular, Northern Catalonia—is a key area of research. This reception, although examined only partially to date, is among the foremost of the poet's international projection; thus the main aim of this paper is to shed more light on Joan Baptista Blazy (Catllar de Conflent, 1878 — Baixàs, 1933), one of Verdaguer's least known yet most prolific French-language translators with a total of five works by Verdaguer in translation: *Flors de Maria*, *Idillis i cants místics*, *Al cel*, *Canigó* and *L'Atlàntida*, all published in magazines in Paris and Arràs between 1905 and 1908. Throughout his life, Blazy—a Northern Catalan priest of considerable accomplishment in literature and translation—corresponded with figures of the Catalan *Renaixença*

such as Dr. Benet R. Barrios (close to Verdaguer during his last years) and of the *Félibrige*—in particular, Frédéric Mistral, as shown by their letters. Further, he was one of the most active contributors to Alcover's *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Mention should also be made of his production as essayist of the Northern Catalan *Renaixença*, as author of short stories and biographer of Bernadeta Soubirous and, to some extent, of Ramon Llull and Costa i Llobera.

Key words: Joan Baptista Blazy, Jacint Verdaguer, French translation.

Francesc Codina i Valls,
Gentil and Oliba. Two
opposing models of art
in Verdaguer's Canigó

Verdaguer subtitled *Canigó* (1885) “Pyrenean Legend of the Days of the Reconquista”. No doubt that this was a way of underscoring the epic and historic dimensions of the poem, while at the same time stating its broader aim: to mythify the origins of the Catalan nation, identified with the beginnings of the Christian reconquest in the stronghold of the Pyrenees. Yet as we know, the poem was the result of six years of work, coinciding with a vital period in the poet's life and art. The gestation began in 1879 with a summer sojourn at Vallespir one year after the publication of *L'Atlàntida*, at the height of Verdaguer's literary and social triumph. It was completed just as the first symptoms of his overwhelming

spiritual crisis began to appear, triggering, a few years later, hostilities with his lay patrons and religious superiors. Verdaguer, then, composes *Canigó* in concurrence with the heated inner debate that emerges and grows within him, and wreaks havoc on his conscience. So it stands to reason that the poem should reflect the unease and perplexity weighing heavily on the poet at this time with regard to the social and moral role of his art. With this in mind, our paper puts forward a complementary reading of *Canigó*, focusing on the symbolic weight of the figures of Gentil and Oliba. The former embodies a bid for the poet unburdened by social obligations, seized by the beauty of Creation and bent on lyricism. The latter represents the opposing alternative: the poet's commitment to social order, planning and constructing his art for the common good and the purpose of glorifying the Creator. This dichotomy is expressed ambiguously in the poem: despite the blood sacrifice of Gentil himself and the apparent victory of Oliba, it remains unresolved.

Key words: Jacint Verdaguer, *Canigó*, Catalan nation, Gentil, Oliba, concept of artist.

Joan Cuscó i Clarasó,
Verdaguer to music.
The contemporaneity
of a poetics

With the end of the twentieth century, the reception of Verdaguer by musicians changed, taking a turn

from being everywhere present in religious music to being found numerically very little. This is a consequence of socio-economic change in our society, resulting in an entirely different reception of Verdaguer, both in the kinds of works put to music and in the composition and performance of the musical works themselves.

To be sure, as all this shows, Verdaguer is a classic of Catalan literature: we not only *can* but *must* approach him from various perspectives. This means not only within the bounds of language and literature, but also and more especially in the area of musical creation, through which Verdaguer reemerges as a classic whose voice speaks powerfully to our own twenty-first century society.

Our contribution lies in seeing how Verdaguer's work squares with musical expression of the twenty-first century, and at the same time how, then, its particular religiosity was far-removed from the ecclesiastic hierarchy of his day, yet very near the aesthetic and religious sentiment of many contemporary Catalan intellectuals, from Milà i Fontanals to Gaudí to Pujols, d'Ors and Josep Soler.

In this way, it can be said that Verdaguer's works have grown more independent from their context and taken on greater value in their own right, and for this reason have found new means of inscription into contemporary society.

By way of illustration, we turn to various works by Josep Soler Sardà (in particular, lullabies and the opera-ballet *El Jardí de les delícies*), inviting us to reflect on the meaning of

religion in our “civilization” as well as the meaning of art: not, as in the early twentieth century, in connection with the dissemination of Verdaguer’s works through music, but rather with how Verdaguer fits into present-day society through music. No longer is it so much a matter of transmitting Verdaguer through music as it is fusing Verdaguer’s work with music in artistic creation that conveys meaning and value in and for today’s society.

Key words: Jacint Verdaguer, religious music, Verdaguer’s works in the twenty-first century.

Ronald Puppo,
*Considerations on
 “Lampègia” and a
 proposal for an English-
 language translation*

We examine several historical and ideological aspects in connection with the poem “Lampègia”, which Verdaguer included in canto seven of *Canigó*, as well as some variations in the story found in historiographical and popular sources of the legend. In the ideological terrain, we underscore resistance to the fusion of identities in favor of cultural pluralism, a matter of principle with points in common with American poet Henry Wadsworth Longfellow. Regarding poetic form, our translation proposal finds a prosodic equivalent to Verdaguer’s heptasyllables in the trochaic tetrameter used by Longfellow in his *Song of Hiawatha*.

Key words: *Canigó*, Jacint Verdaguer, translation procedures, “Lampègia”.

Joan Requesens i Piquer,
*The ideology of literary
 reception. The concept
 of “civilization” in Jacint
 Verdaguer*

This paper collects several fragments of Verdaguerian prose in which the word “civilization” conveys more or less covertly a certain ideological view of the world. We draw from *Records de la costa d’Àfrica* (1883), *A vol d’auzell* (1884) and *Dietari d’un pelegrí a Terra Santa* (1886). The fact that the word “civilization” does not occur in texts dealing with Europe, but only in narrations of travels in North Africa and Palestine indicates a pre-constructed understanding of these lands. This ideological view, then, conveyed implicitly in Verdaguer’s narrative raises the question of whether it is precisely this ideology or mentality between the lines that might account for these works’ wholehearted reception among broad social sectors which, like Verdaguer himself, were immersed in the predominant mentality of their day, as well as among a more select sector, in close quarters with the powers-that-be at that time.

Key words: Jacint Verdaguer, *Records de la costa d’Àfrica*, *A vol d’auzell*, *Dietari d’un pelegrí a Terra Santa*, ideology, civilization.

Rafael Roca Ricart, *Teodor Llorente and Canigó*

Teodor Llorente was the first writer to publish a review of Verdaguer's poem *Canigó*. This he did in six long articles signed with the pen name "Valentino" which appeared in the newspaper *Las Provincias* just after the book came out, between December 31, 1885, and January 17, 1886. Thus Llorente stood out not only as an avid reader and admirer of Verdaguer, but also one of the major critics and disseminators of his work.

This series of articles, possibly the fullest and most detailed analysis of *Canigó* at the time (regarded as "*lo mes extens [estudi crítich] y fet ab mes amor*", as put by *La Veu del Montserrat*) was highly esteemed and appreciated by Verdaguer, who on January 6, 1886, when half the series had come out, wrote to Llorente: "*Que li diré jo de sos articles, que van de ma en ma entre mos amichs, y com li n donaré les gracies? [...] Li agrairé molt un parell de numeros de cada article per poder ferlos llegir á mos amichs*"; and twelve days later reiterated: "*He vist la influencia de sos sis articles sobre Canigó en los demes que s'han publicat, y aixó'm fa pendre la ploma per donarl-in de nou lo grans mercés*". So it comes as no surprise that, in 1887, Constantí Llombart intended to incorporate Llorente's reviews as prologue to his own Spanish translation of *Canigó*, which, however, never made it into print.

Given the stature and impact of these reviews in their day, and the difficulty of finding them today, the transcription and analysis of all six articles is certainly a worthwhile task. They show, among other things, just how decisively the main player of the Valencian *Renaixença* contributed to the dissemination of Verdaguer; and consequently, to the creation of a common language and literary system throughout Catalan-speaking territories.

Key words: Teodor Llorente, Valencian *Renaixença*, *Canigó*, *Las Provincias*, Constantí Llombart, Jacint Verdaguer.

Margarita Tintó Sala, *Pictorial views in Verdaguer's poetry. Notes*

Comparing painting with poetry dates back to ancient times. Horace, in *Ars poetica*, devotes some verses to this topic, verses which in contemporary times have been interpreted, in slightly different ways, by various authors we will examine.

In fact, however, what prompted me to look into this topic are Verdaguer's own words in the poem "L'Empordà": "*I en una plaça de no sé quin poble / per primera vegada viu rodar / lo ball de la sardana airós i noble; / mai més l'he vist i encara el puc pintar*". Of course, the description that follows is a colorful painting: "*era un cercle de joves i donzelles, un enfilall de roses i clavells...*". Analyzing Verdaguer's poetry turns up many such

examples. We have only to collect the most significant among them.

Key words: poetry, painting, Verdaguer.

V Colloquium
for Cultural Exchange
(Perpinyà, 10-12 October 2009)

Pep Vila, *Studying Catalan language and literature in nineteenth-century Roussillon: results and state of the question*

The study of Catalan language and literature in nineteenth-century Roussillon falls short in many respects for a number of reasons. The historic eras of Romanticism and the *Renaixença* require fresh readings. Putting the wheels in motion would mean gathering writings from newspapers and magazines, letters, examining the world of the theater, studying and examining the works of Boher, Courtais, Talrich and Josep Bonafont, grammars, dictionaries, philological works by Alart, Tastú and De Puiggari, the contribution and thrust provided by Verdaguer, and his translations into French. Taking a fresh look at nineteenth-century Roussillon's literature should serve to enhance and reinterpret the basic information currently available in our repertoires and existing noteworthy studies.

Key words: nineteenth century, Roussillon, Romanticism, *Renaixença*, Verdaguer, philological studies, editions of texts.

Ramon Pinyol, *Verdaguerian poetry dealing with Northern Catalonia*

Leaving aside the epic poem *Canigó*, this article aims to examine a number of aspects of the outward narrative in several Verdaguer poems dealing with Northern Catalonia, presented in chronological order of composition, from older to newer. Thus we examine, in this order: "La barretina", "Los dos campanars", "La corona", "A la Verge de Banyuls", "Los fills del Canigó", "Lo Sol de Pesillà", "Jesús Infant" and two poems relating to friends in Roussillon, "A les víctimes del Basar de la Caritat" and "A la Verge de Lurdes".

Key words: poetry, Verdaguer, Northern Catalonia.

VI Colloquium
for Cultural Exchange
(Formentera, 1- 3 October 2010)

Bernat Joan, *Formentera in literature*

The island of Formentera makes its first literary appearance in the description of the travels of Sigurd I "the Crusader" of Norway to the Holy Land. Subsequently, Gil Polo describes a storm there which may have inspired Shakespeare's *The Tempest*. In modern times, Formentera has emerged as a source of inspiration for Catalan literature and

others as well, especially English- and Dutch-language literature.

Key words: literature, sagas, tempest, tourism, hippies, travels.

Francesc Lleal,
Verdaguer's Atlantic crossings

This paper examines Verdaguer's relationship with the sea. We delve into the world of the steamships *Antonio López* and *Guipúzcoa* on which the poet set sail. We look at the role of the captain and crew, see which routes were favored in crossing the Atlantic, what life on board was like (diversions and meals), the function of the ship's chaplain on a transatlantic steamer, and finally health and moral conduct.

Key words: Jacint Verdaguer, steamships *Antonio López* and *Guipúzcoa*, Atlantic crossings, life on board.

Esperança Marí,
Formentera, the smaller islands and the Balearic political ensemble

The Balearic Islands are by definition pluri-insular. Since the beginning of the Transition, Balearic po-

litical life has been characterized by a strong trend toward dependency and governance from afar. Thus there is a noticeable lack of cohesion among the islands, each with its own political dynamics. The rise of the Balearic Islands as a territorial whole in a wider context—that of Catalan-speaking lands—will depend on the ability to consolidate self-governing dynamics on each of the islands, as seen in the Gent de Formentera experience.

Key words: transition, insularity, Balearic Islands, culture, political ensemble, governance.

Roser Marí Tur,
Formentera speech: a dialect to be discovered

Formenteran, the Catalan dialect spoken on the island of Formentera, is one of the least known and little studied among varieties of Catalan. This article sets out to fill in this gap in Catalan dialectology, presenting and analyzing current data (from different age groups) on various aspects, mostly phonetic and morphological, characteristic of speakers from this smaller of the southwestwardly isles dubbed the Pitiuse Islands.

Key words: dialectology, Formenteran, phonetics, morphology, linguistic variation.

Presentació d'originals de l'*Anuari Verdaguer*. *Revista d'estudis literaris del segle XIX*

Els originals de les col·laboracions a l'*Anuari Verdaguer* s'han de fer arribar en paper i suport informàtic a l'adreça postal de la Societat Verdaguer de la Universitat de Vic (C/ de la Laura 13, 08500 Vic) o per correu electrònic a societat.verdaguer@uvic.cat. L'original ha d'incloure un resum en català i, si pot ser, en anglès, d'uns 600 espais (aprox. 6 línies de text). Aquests resums seran incorporats al web de la Societat Verdaguer (www.societatverdaguer.cat). Juntament amb el resum, els articles aniran acompanyats d'entre 3 i 6 paraules clau.

Els articles seran revisats primerament pel Consell de redacció de l'*Anuari*, i, quan s'escaigui, es demanarà l'informe d'aprovació al Comitè científic de la revista. A més, cada article haurà de passar per dos avaluadors externs. La selecció d'aquests experts serà efectuada pel Consell de redacció, i d'entre les persones amb reconegut criteri en l'àmbit científic de l'article proposat. L'informe dels experts serà per escrit seguint una pauta d'avaluació i serà presentat en el termini d'un mes a partir de la recepció de l'article i de la pauta. En cas que, passat aquest temps, l'avaluador no transmeti la seva avaluació s'entendrà que, per *silenci*, aprova sense objeccions l'article i dóna permís per a la seva publicació. Evidentment, es manté l'anonimat d'autor i revisor.

En cas d'incloure il·lustracions, que es reproduiran en blanc i negre, és millor adjuntar-les com a il·lustracions originals amb qualitat suficient per ser editades, però s'haurà d'indicar molt clarament en l'article on s'haurien d'incloure.

Pel que fa a la presentació, l'*Anuari* es basarà, en general, en les normes establertes per a les publicacions de l'Institut d'Estudis Ca-

talans. A continuació, però, s'especifiquen alguns aspectes a tenir en compte per facilitar les tasques posteriors de revisió i edició:

1. Pel que fa a l'ús de la *lletra cursiva* i de les *cometes*:

a) Escrivim en cursiva (que senyalaríem subratllant la paraula si no disposéssim d'aquest tipus de lletra)

- els títols d'obres (llibres, publicacions periòdiques, discos, peces de teatre...);
- les paraules estrangeres (incloent-hi les expressions llatines);
- quan fem un ús metalingüístic de la paraula (per exemple, «la conjunció *però* s'escriu accentuada»);
- quan volem remarcar algun concepte (per exemple, «el text, com a unitat màxima, pot estar dividit en altres unitats lingüístiques més petites, anomenades *segments*»).

b) Escrivim entre cometes

- els títols dels articles, els capítols d'un llibre i els poemes;
- els títols de les col·leccions de llibres (excepte en la bibliografia que figura al final del treball);
- les citacions literals extretes d'alguna obra;
- les paraules estrangeres catalanitzades però no admeses pels diccionaris generals.

2. Componem les *citacions textuais* en lletra rodona. Només podem en cursiva (o, si no és possible, subratllem) allò que en l'original del text citat està també en cursiva. Les citacions textuais de quatre línies o més es presenten en paràgrafs a part, sagnats (amb un marge esquerre més ampli), sense cometes, en rodona, amb una línia en blanc abans i després, amb un cos de lletra més petit i amb un interlineat més estret.

Tota modificació d'una citació (inclusió o supressió de dades o informacions) s'ha d'indicar entre claudàtors.

3. Si les *referències bibliogràfiques* es col·loquen abreujades dins del text, s'han de posar entre parèntesis i s'han de compondre en caixa alta i baixa (és a dir, sense versaletes). Entre l'autor i l'any hi ha d'haver una coma. Ex.: «(Verdaguer, 1896)», «(Ricard Torrents,

1995)». Si s'inclou la pàgina, ha de seguir l'esquema: «(Cognom, any: p.)». Ex.: «(Verdaguer, 1896: 13)».

4. La *bibliografia final*, que és totalment optativa, es pot redactar amb l'any situat al darrere o al davant, després dels autors.

- a) Les abreviatures usades en la bibliografia són: v. (volum); p. (pàgina o pàgines); núm. (número); s. (següent o següents); ed. (edició)...
- b) Com a autors, no són admissibles expressions com ara «DD. AA.», «D. A.», «ANÒNIM», etc. Si hi ha més d'un autor, els separarem amb un punt i coma; si n'hi ha més de tres, hi posarem el primer, seguit de l'expressió [*et al.*].

BIBLIOGRAFIA FINAL AMB L'ANY AL DARRERE

- a) Per als llibres i capítols de llibre: COGNOM(s), Nom o inicial(s). «Títol del capítol». A: COGNOM(s), Nom o inicial(s). *Títol del llibre: Subtítol del llibre*. Lloc d'edició: Editorial, any, p. 00-00.
MASSOT I MUNTANER, Josep. *Escriptors i erudits contemporanis. Tercera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 7-8.
- b) Per als articles: COGNOM, Nom o inicial(s). «Títol de l'article». *Títol de la Publicació Periòdica* [Lloc d'edició, si escau], vol. 00, núm. 00 (dia mes any), p. 00-00.
ALBERTÍ I ORIOL, Jordi. «La recepció de *Cants íntims* d'Apel·les Mestres i la polèmica entorn del sonet». *Revista de Catalunya* [Barcelona], núm. 172 (abril de 2002), p. 39-51.

BIBLIOGRAFIA FINAL AMB L'ANY AL DAVANT

- a) Per als llibres i capítols de llibre: COGNOM, Nom o inicial(s) (any). «Títol del capítol». A: COGNOM, Nom o inicial(s). *Títol del llibre. Subtítol del llibre*. Lloc d'edició: Editorial, p. 00-00.

MASSOT I MUNTANER, Josep (2003). *Escriptors i erudits contemporanis. Tercera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 7-8.

b) Per als articles: COGNOM, Nom o inicial(s) (any). «Títol de l'article». *Títol de la Publicació Periòdica* [Lloc d'edició], vol. 00, núm. 00 (dia mes), p. 00-00.

ALBERTÍ I ORIOL, Jordi (2002). «La recepció de *Cants íntims* d'Apel·les Mestres i la polèmica entorn del sonet». *Revista de Catalunya* [Barcelona], núm. 172 (abril), p. 39-51.

5. Si, per contra, les *referències bibliogràfiques* es posen en nota a peu de pàgina, s'han de redactar també d'acord amb les normes i criteris de puntuació i disposició esmentats per a la bibliografia final.

6. a) Les *notes* a peu de pàgina, si no es poden posar en aquest lloc, s'han d'enumerar al final de l'article, abans de la bibliografia. Hem de procurar evitar confusions en les remissions a les obres si es fan servir expressions com ara *op. cit.*, *ibídem* (en rodona —usada en les repeticions immediates—), etc. Si convé, cal que tornem a posar l'autor i una part significativa del títol. Ex.: «Veg. Pompeu FABRA. *Diccionari...*»

b) Les crides de nota a peu de pàgina (en forma de números volats) han d'anar darrere el mot que provoca la nota (si darrere aquest mot hi ha un signe de puntuació, es col·loca la crida després del signe).